

PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ (TEPE)

GEÇEN AYA GÖRE

Geçtiğimiz 3 ayda İşlerin gelişimi
3,7 puan kötüleşti

Mevcut Stok düzeyi
2,0 puan arttı

Satış beklentisi
12,4 puan kötüleşti

GEÇEN YILA GÖRE

Geçtiğimiz 3 ayda İşlerin gelişimi
77,0 puan kötüleşti

Mevcut Stok düzeyi
13,8 puan azaldı

Satış beklentisi
14,7 puan kötüleşti

GEÇEN YILA GÖRE

En yüksek düşüş mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri sektöründe
41,7 puan

En yüksek düşüş Batı Karadeniz Bölgesinde
40,2 puan

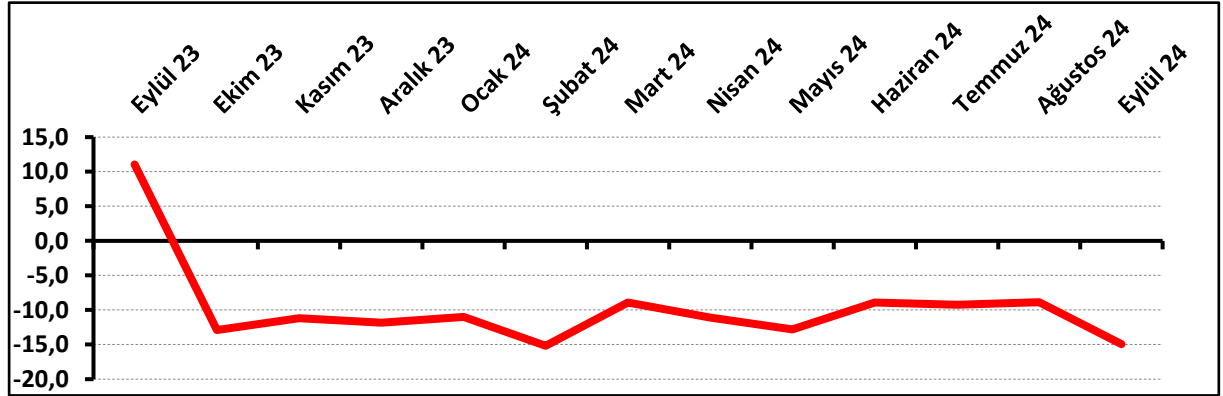
PERAKENDE GÜVENİ EYLÜL AYINDA DÜŞÜŞ KAYDETTİ

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), Eylül ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 26,0 puanlık, bir önceki aya göre ise 6,0 puanlık azalışla -14,9 puan değerini aldı ve perakende güveni Eylül ayında da negatif seyrini korudu. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Eylül 2024'te yüzde 56,7'den yüzde 61,1'e yükselirken, önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 32,2'den yüzde 17,5'e geriledi. Ayrıca, önümüzdeki 3 ayda satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı yüzde 63,6 oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Eylül ayı perakende güveni en fazla Batı Karadeniz'de azaldı. Batı Karadeniz'i, Ege ve Akdeniz bölgeleri takip etti.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla azaldı

TEPE değeri, -14,9 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 26,0 puan, geçen aya göre 6,0 puan azaldı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisine yönelik değerlendirmelerdeki kötüleşme etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 2,0 puanlık değişim endekse olumsuz yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Eylül 2023 – Eylül 2024)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-12,1	-9,1	-13,1	-22,8	-16,1	-20,3	-6,6	-7,9	-4,4	10,9	-0,9	-8,1
2023	-9,1	-3,4	-8,9	-3,6	-10,2	-11,3	-17,7	3,2	11,1	-12,9	-11,2	-11,8
2024	-11,0	-15,2	-8,9	-11,1	-12,8	-8,9	-9,2	-8,9	-14,9			

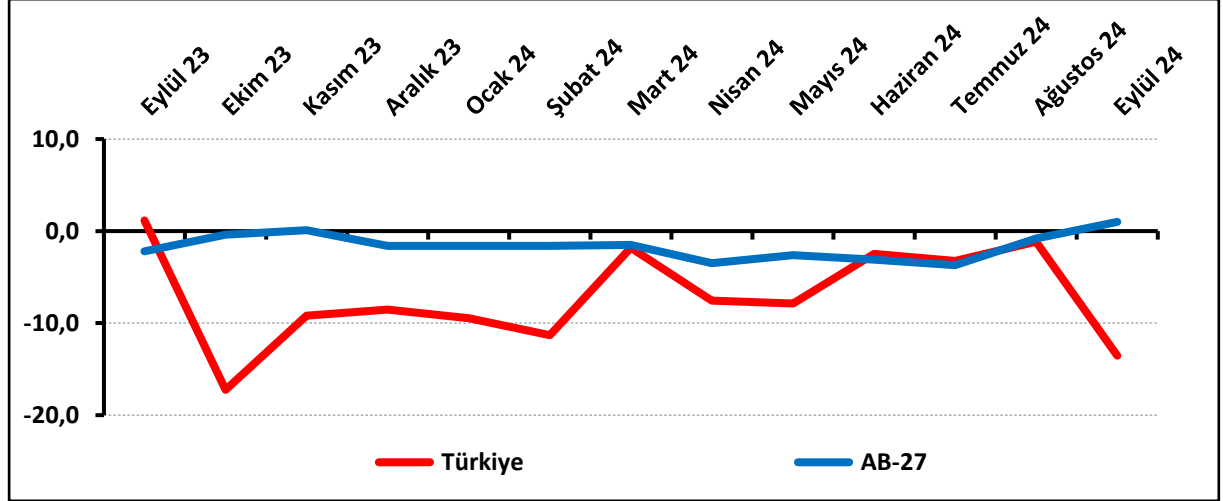
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Eylül 2024'te -13,5 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 12,4 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 14,7 puan azaldı.

Eylül 2024'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 32,2'den 17,5'e gerilerken, işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 39,8'den yüzde 51,9'a yükseldi. Katılımcıların yüzde 30,7'si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde mevsimsel etkiler, kötüleşme beklentilerinde enflasyon, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması gibi gerekçelendirmeler öne çıktı.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Eylül 2023 – Eylül 2024)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

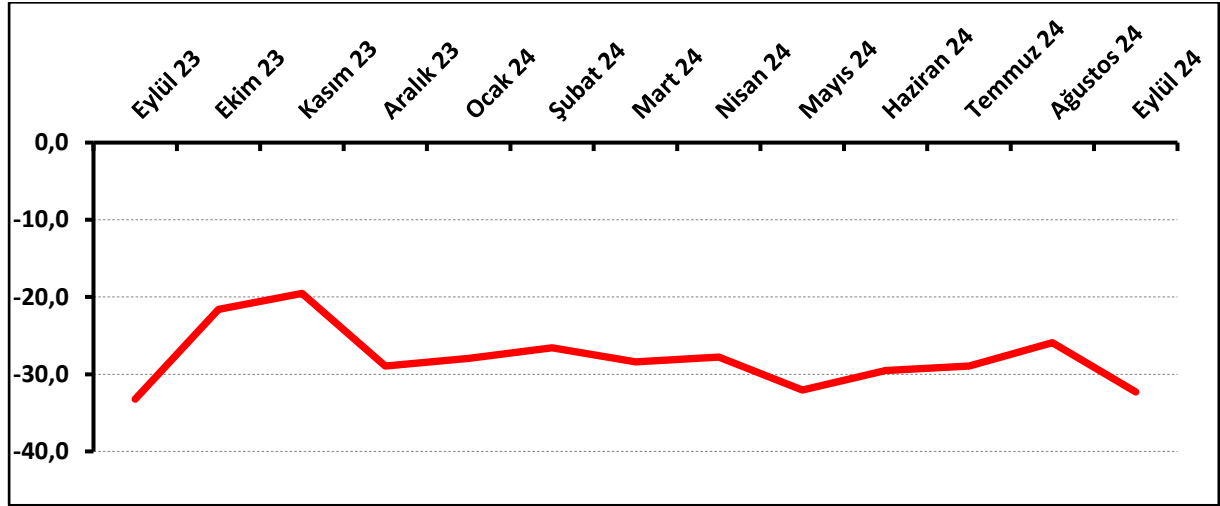
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-13,7	-9,5	-7,8	-12,6	-7,4	-9,6	3,2	-3,8	2,9	14,2	5,0	4,8
2023	-7,7	7,5	-5,9	4,7	-1,9	-2,4	-14,4	-6,1	1,2	-17,3	-9,2	-8,5
2024	-9,5	-11,3	-1,8	-7,5	-7,9	-2,5	-3,3	-1,1	-13,5			

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmeler geçen aya kıyasla kötümser

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Eylül 2024'te -32,3 puan değerini alarak Ağustos 2024'e göre 6,4 puan azalırken, Eylül 2023'e göre 0,9 puan arttı.

Eylül 2024'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 21,7'si geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 52,4 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 25,9 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Eylül 2023 – Eylül 2024)

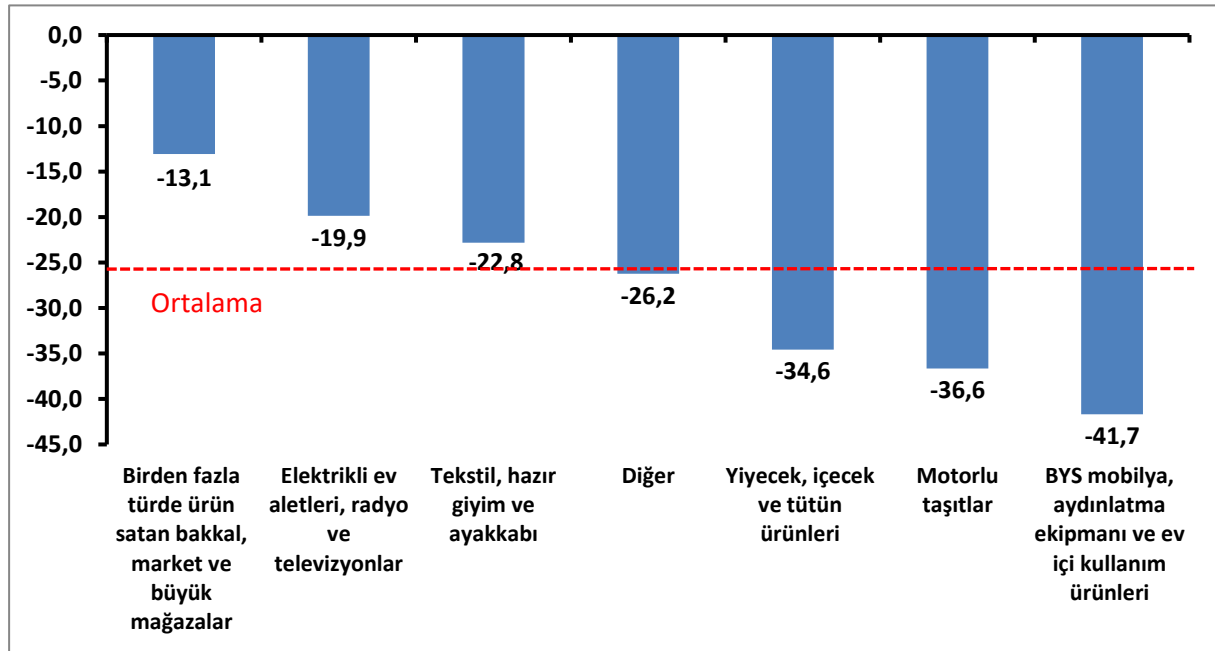
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	-54,6	-64,9	-61,4	-65,8	-59,4	-70,2	-25,6	-27,5	-40,5	-53,4	-5,8	-66,0
2023	-42,4	-2,5	-37,2	-30,4	-51,1	-59,1	-59,9	-72,9	-33,2	-21,6	-19,5	-29,0
2024	-27,9	-26,6	-28,4	-27,8	-32,0	-29,5	-28,9	-25,9	-32,3			

Perakende güveni en fazla “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektöründe azaldı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Eylül 2024’te, geçen yılın aynı dönemine göre “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “motorlu taşıtlar” ve “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

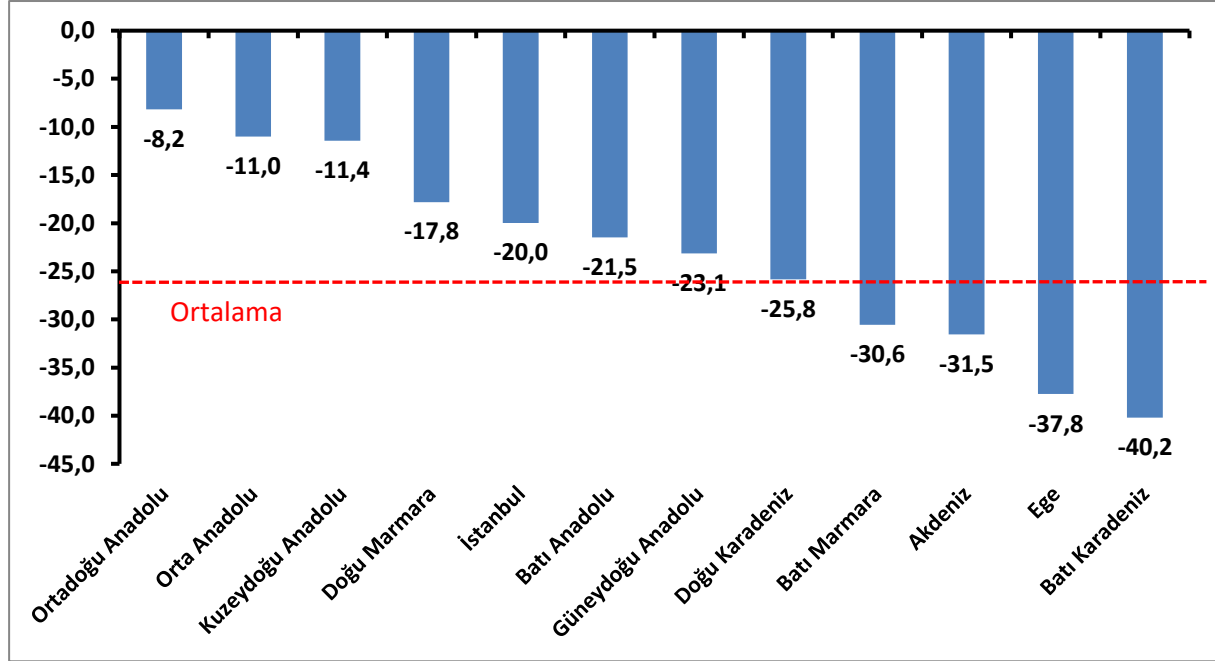
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE’nin Eylül 2024’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en fazla Batı Karadeniz’de azaldı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Eylül 2024’te Ortadoğu Anadolu, Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu, Doğu Marmara, İstanbul, Batı Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken; Batı Marmara, Akdeniz, Ege ve Batı Karadeniz bölgelerinde ise ortalamanın altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE’nin Eylül 2024’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin beklentileri geçen aya kıyasla kötüleşti

TEPE anketine soru bazında ve alt endekslerin denge değerleri olarak bakıldığında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi değerlendirmelerinde ve geçen yılın aynı dönemine göre işlerin durumu karşılaştırmalarında endekslerin yüksek oranlı negatif değerler alması dikkat çekmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise geçen yılın aynı ayına göre gerilese de yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Eğilimler incelendiğinde ise, Eylül 2024'te "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu", "önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Eylül 2023'e kıyasla iyileşirken, satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise geriledi. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise, tüm değerlendirme ve beklentiler Ağustos 2024'e kıyasla olumsuz yönde değişirken, "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 09/2023	Endeks 08/2024	Endeks 09/2024	Bir önceki aya göre değişim 09/2024	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 09/2024
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	29,6	-43,7	-47,4	-3,7	-77,0
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	2,4	18,2	16,2	-2,0	13,8
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-14,5	-8,5	-9,9	-1,4	4,6
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	1,2	-1,1	-13,5	-12,4	-14,7
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-2,7	7,1	4,5	-2,6	7,2
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	98,8	62,7	55,9	-6,8	-42,9
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-33,2	-25,9	-32,3	-6,4	0,9
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	9,2	6,9	2,6	-4,3	-6,6

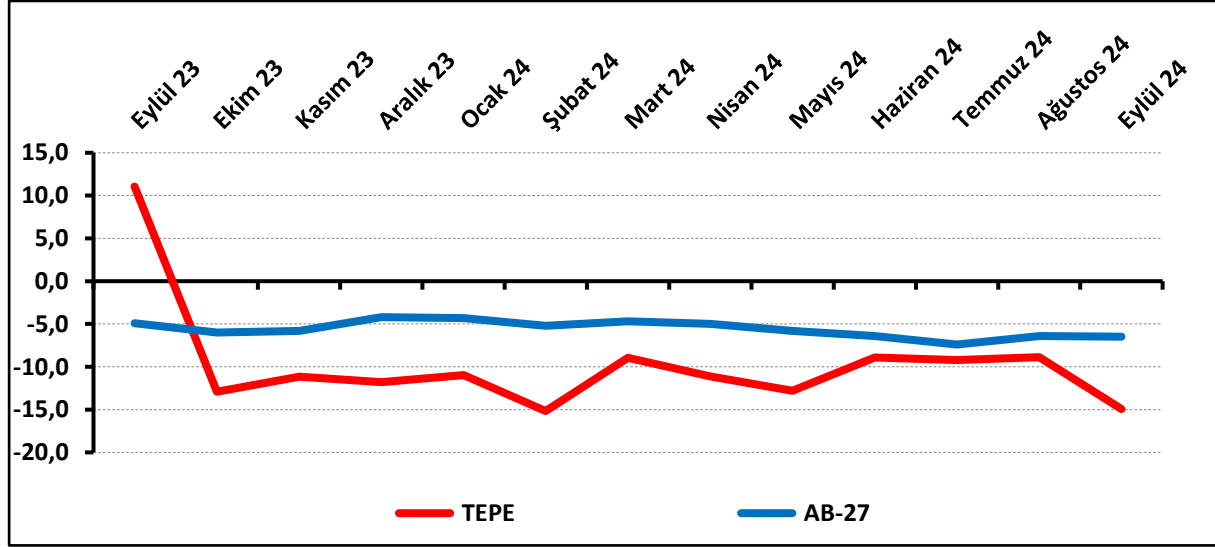
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB’de perakende güveni geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022’den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Eylül 2024’te de -6,5 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 0,1 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 1,6 puan düşüş yönünde oldu. Öte yandan TEPE, son 12 ayda negatif değerler aldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2023 – Eylül 2024)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	4,1	5,4	-2,2	-4,0	-3,1	-3,4	-5,5	-5,1	-6,9	-5,9	-5,7	-3,1
2023	-1,4	-0,9	-1,8	-1,2	-4,6	-5,0	-3,4	-4,3	-4,9	-6,0	-5,8	-4,2
2024	-4,3	-5,2	-4,7	-5,0	-5,8	-6,4	-7,4	-6,4	-6,5			

Eylül 2024'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının altında değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Eylül ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke İsveç oldu. İsveç'i Slovakya ve Çek Cumhuriyeti takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de -1,6 puan, Euro Bölgesi'nde ise -3,1 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış Hırvatistan'da yaşandı; bölge ortalamalarındaki değişim ise AB-27'de -0,1 puan, Euro Bölgesi'nde -0,6 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni yıllık değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının altında olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Eylül 2023 ve Ağustos 2024'e göre)

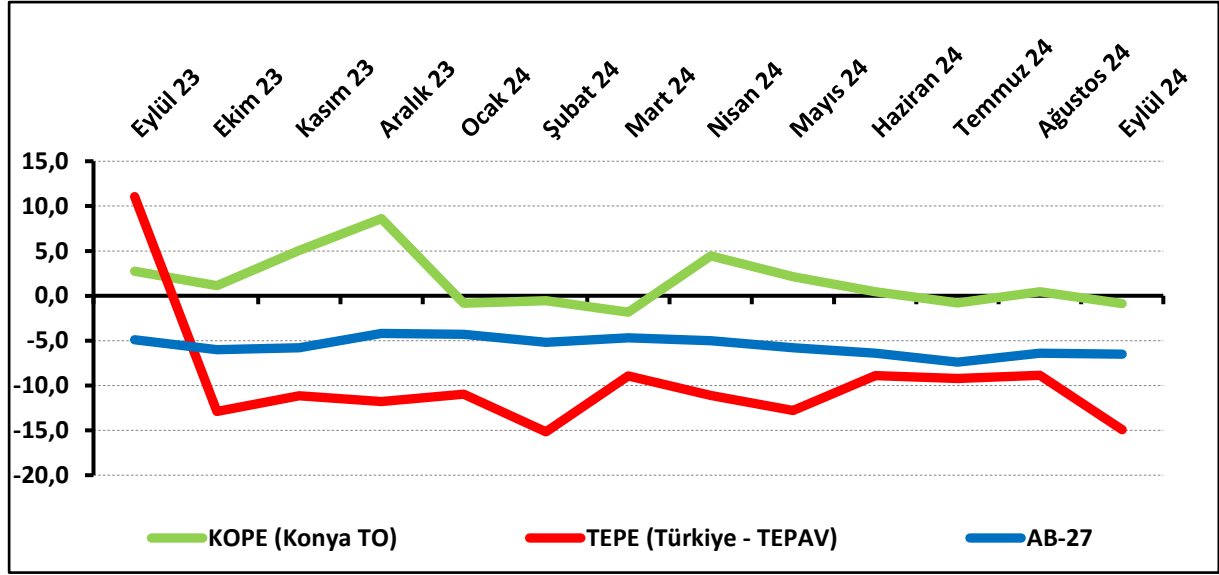
Ülkeler	Eylül 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Ağustos 2024'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
İsveç	22,6	2,1
Slovakya	8,0	0,4
Çek Cumhuriyeti	6,8	-1,3
Hırvatistan	5,6	10,9
Arnavutluk	5,6	2,9
Romanya	5,6	6,6
Makedonya Cumhuriyeti	5,0	4,5
Karadağ	4,7	6,0
Sırbistan	4,5	-0,1
Danimarka	3,6	-0,1
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	3,0	4,7
İspanya	1,3	-2,7
Litvanya	0,8	0,8
Bulgaristan	0,5	4,9
Letonya	0,4	1,0
Polonya	0,1	-1,1
Avusturya	-0,3	-6,1
Portekiz	-0,5	0,5
AB-27	-1,6	-0,1
Macaristan	-1,6	-5,9
İtalya	-2,5	1,4
Euro Bölgesi-19	-3,1	-0,6
Hollanda	-3,6	-0,4
Almanya	-4,1	-1,8
Finlandiya	-4,7	8,8
Fransa	-5,0	-1,6
Slovenya	-5,8	-5,2
Belçika	-6,9	5,3
Estonya	-15,9	-0,9
Yunanistan	-16,6	-10,8
Malta	-21,8	-2,1
Türkiye	-26,0	-6,0

*Sıralama Eylül 2023 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Eylül 2024'te geçen yılın aynı dönemine göre 3,6 puan, bir önceki aya göre 1,3 puan azalarak -0,9 puan değerini aldı. KOPE, Eylül ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Eylül 2023 – Eylül 2024)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2022	11,4	2,7	3,4	8,6	8,6	3,1	6,7	7,9	10,6	12,7	6,0	6,5
2023	1,9	11,6	11,5	12,3	13,3	8,5	-1,3	-2,0	2,7	1,1	5,1	8,6
2024	-0,8	-0,5	-1,8	4,5	2,1	0,5	-0,8	0,5	-0,9			